

Eduskunnan hallintovaliokunta

Lausunto, 6.2.2026, SY/318/2026

1 Lausuntopyyntö

Hallintovaliokunta on 27.1.2026 pyytänyt Syyttäjälaitokselta asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston selontekoon sisäisestä turvallisuudesta (VNS 6/2025 vp).

2 Syyttäjälaitoksen lausunto

Selonteossa on kattavasti kuvattu Suomen sisäisen turvallisuuden tilannetta ja siihen kohdistuvia uhkia. Syyttäjälaitos esittää seuraavassa kuitenkin näihin havaintoihin eräitä täsmennyksiä ja lisäyksiä. Syyttäjälaitokselta ei ole selonteon valmisteluvaiheessa pyydetty lausuntoa.

2.1. Olemassa oleva turvallisuustilanne oikeusjärjestelmän toimivuuden näkökulmasta

Selonteon mukaan (s.4) Suomen sisäisen turvallisuuden politiikan tärkeimpänä päämääränä on varmistaa, että Suomi on luottamuksen yhteiskunta, jossa toteutuvat turvallisuus ja oikeudenmukaisuus kaikissa oloissa. Sisäisellä turvallisuudella tarkoitetaan niitä yhteiskunnan ominaisuuksia, joiden johdosta ihmiset voivat nauttia oikeusjärjestelmän takaamista oikeuksista ja vapauksista ilman rikollisuudesta, häiriöistä, onnettomuuksista ja niihin rinnastettavista kansallisista ja kansainvälisistä ilmiöistä johtuvaa pelkoa ja turvattomuutta. Selonteossa todetusti arjen turvallisuuspalveluiden laadukas tuottaminen lisää väestön luottamusta ja

turvallisuuden kokemusta sekä luo perustan vakavimpiin häiriötilanteisiin vastaamiselle. Ihmisten tulee saada jatkossakin hätätilanteissa apua ja asiansa hoidettua viranomaisessa ilman tarpeetonta viivytystä.

Selonteon edellä siteeratuista kirjauksista saa sen käsityksen, että oikeudenhoidon palvelut tällä hetkellä toimisivat siten, että ihmiset saisivat asiansa käsitellyiksi viranomaisissa oikeudenmukaisesti ja ilman tarpeetonta viivytystä, ja että sisäisen turvallisuuden ylläpitämiseksi ja vahvistamiseksi asian tulisi olla jatkossakin näin.

Tosiasiassa rikosprosessiketjun toiminta on jo kriisiytynyt. Resurssit eivät riitä viranomaisille kuuluvien lukuisten tehtävien hoitamiseen. Selonteossa kuvatut toimintaympäristön muutokset vaikuttavat monin tavoin myös syyttäjän työhön lisäten sen vaativuutta. Käsittelyajat ovat pitkiä ja asiat ruuhkautuvat niin Syyttäjälaitoksessa kuin tuomioistuimissakin. Ihmiset eivät siten saa kohtuullisessa ajassa oikeutta ja kokevat sen seurauksena vääryyden tunnetta. Rikolliset odottavat vuosia vapaalla jalalla poliisin tutkimasta rikoksesta suoritettavaksi tulevaa rangaistusta ja voivat samalla syyllistyä uusiin rikoksiin, joista heille ei yhteisen rangaistuksen mittaamista koskevien säännösten vuoksi voi enää tuomita pituudeltaan laissa tarkoitettua rangaistusta vanhasta teosta tuomittavan rangaistuksen lisäksi.

Selonteosta poiketen sisäiseen turvallisuustilanteeseen vaikuttavaa toimintaympäristöä tulisikin tältä osin kuvata pikemminkin siten, että johtuen rikosasioiden hoitoketjun ruuhkista ja sen toimijoiden resurssien merkittävästä epäsuhdasta suhteessa tehtäviin, sisäinen turvallisuus on heikentynyt. Asian korjaamatta jättäminen estää tehokkaan rikosvastuun toteutumisen ja vaarantaa siten sisäistä turvallisuutta.

2.2 Hyvää tarkoittava lainsäädäntö mahdollistaa viranomaistoiminnan lamauttamisen

Selonteon sivulla 6 on käsitelty tietoverkkoavusteista rikollisuutta ja tekoälyä.

Viranomaisilla on oikeudellinen velvollisuus käsitellä niille ratkaistavaksi saatetut asiat. Tämä koskee myös ilkeästi viranomaiselle ratkaistavaksi saatettuja asioita. Esimerkiksi erilaisiin tietopyyntöihin tulee vastata lyhyessä määräajassa. Vastaaminen tietopyyntöön menee usein viranomaisen ydintehtävien hoitamisen edelle. Jo nykyään sähköisellä asioinnilla sekä automaattisia menetelmiä ja tietoverkkoa hyväksi käyttäen on mahdollista lamauttaa viranomaistoiminta lukuisilla tietopyynnöillä ja pakottaa viranomaiset käyttämään niukat resurssinsa näiden käsittelyyn. Tekoälyn käyttö mahdollistaa myös sen, ettei ilkeässä tarkoituksessa tehtyjä pyyntöjä ole enää helppoa erottaa todellisista. Lainsäädäntö ei mahdollista havaitsemisen jälkeenkään tällaisen erottelun tekemistä pyyntöjä käsiteltäessä.

Viranomaistoiminta on lamautettavissa tai ainakin sitä voi merkittävästi haitata tietoverkkoavusteisesti isolla volyymilla tehdyillä hakemuksilla, pyynnöillä ja vaatimuksilla. Kysymys voi olla myös sellaisesta Suomeen kohdistuvasta vihamielisestä informaatiovaikuttamisesta, jota selonteon kohdassa 3.5. kuvataan (s14-15). Lainsäädännössä ei ole viranomaisille tehokkaita oikeudellisia keinoja tällaisen menettelyn torjumiseksi. Lainsäädäntöä tulisi kehittää uhan torjumiseksi siten, että viranomainen voi jättää huomiotta ilmeisesti ilkeästi tai häiritsemistarkoituksessa sille vireille saatetut asiat.

2.3. Rikostutkinnan ja -tiedustelun tehostuminen ja poliisin suorituskyvyn kehittäminen lisäresurssein

Selonteossa on erilaisia viittauksia rikostiedustelun ja rikostutkinnan paranemiseen/parantamiseen sekä turvallisuusviranomaisten suorituskyvyn ylläpitoon ja toimintakyvyn vahvistamiseen (esim. s. 11, 19 ja 20–24). Konkreettisimmin linjataan, että poliisin suorituskykyä kehitetään vastaamaan muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksia. Tavoitteena tulisi olla operatiivisen henkilöstön määrän lisääminen kahden seuraavan hallituskauden aikana yhteensä 10 prosentilla vähintään 8800 htv:n tasolle (s. 24).

Syyttäjälaitoksen ja koko oikeushallinnon osalta selonteon konkreettisin kirjaus on, että rikosprosessia kehitetään. Kirjauksen sanamuodon voi tulkita tarkoittavan sitä, että kehityksen kohteena tulee olla myös muu kuin pelkästään esitutkintavaihetta koskeva prosessuaalinen lainsäädäntö. Syyttäjälaitos tukee selonteossa ilmaistua ajatusta siitä, että olemassa olevia resursseja pitää pyrkiä kohdentamaan lainsäädännön kehittämisen avulla tarkoituksenmukaisemmalla tavalla. Rikosprosessia koskevien lakiuudistusten tulee kuitenkin olla sisällöltään sellaisia, että niillä on todellista vaikutusta asioiden käsittelyn joutuisuuteen ja prosessin sujuvoittamiseen.

Selontekoon on olemassa olevien resurssien uudelleenkohdentamisen lisäksi kirjattu sisäisen turvallisuuden pitkäjänteisen kehittämisen osalta, että varmistetaan sisäisen turvallisuuden keskeisten viranomaisten, rikosoikeudenhoidon ketjuun kuuluvien oikeushallinnon viranomaisten sekä tuomioistuinlaitoksen toimintaedellytykset ja turvataan niiden rahoituspohja julkisen talouden tilanne huomioiden.

Kuten edellä on todettu, poliisin osalta selonteossa on selkeä numeraalinen kirjaus operatiivisen henkilöstön lisäämisestä. Syyttäjälaitoksen on selonteostakin ilmenevistä syistä vaikea vastustaa poliisin resurssilisäyksiä ja hankkeita, joiden

tarkoitus on edistää sisäistä turvallisuutta. Tosiasia on kuitenkin se, että ne entisestään ruuhkauttavat rikosasioita hoitavien syyttäjien, tuomioistuinten ja Rikosseuraamuslaitoksen toimintaa, jos vastaavia lisäresursseja ei anneta näiden toimijoiden käyttöön. Oikeushallinnon toimintaedellytykset hoitaa lakimääräiset tehtävänsä ovat nyt jo heikot, ja turvallisuusviranomaisten toiminnan tehostuminen vaikeuttaa tilannetta entisestään. Turvallisuusviranomaisen näkökulmasta ei myöskään liene mielekkäin tilanne sellainen, jossa he pyrkivät kohdentamaan toimintaansa ja resurssejaan tehokkaasti ja vaikuttavasti merkityksellisiin rikollisvaikuttajiin ja -ryhmiin, mutta syyttäjäviranomainen ei voi toimia vastaavasti.

Syyttäjälaitoksen toimintaedellytyksiä nyt ja tulevaisuudessa voi kuvata seuraavasti. Syyttäjälaitoksen rahoitustarve on mitoitettu noin 90 000 saapuvan asian tasolle. Syyttäjälaitokseen saapui vuonna 2025 lähes 96 000 asiaa. Vuonna 2025 Syyttäjälaitoksen rästissä olevien asioiden määrä kasvoi 9 000 asialla ollen vuoden lopussa noin 26 000 asiaa. Ottaen huomioon poliisin jo saama lisäresurssi ja selonteossa ehdotetut uudet lisäykset, on arvioitavissa, että saapuvien asioiden määrä pysyy tulevaisuudessa vähintään vuoden 2025 tasolla. Syyttäjien määrä alkaa laskea jyrkästi vuonna 2027. Vuoteen 2030 mennessä syyttäjien määrän arvioidaan palautuvan vuoden 2018–2021 keskimääräiselle tasolle noin 390 syyttäjään nykyisestä noin 480 syyttäjästä. Syyttäjälaitoksella ratkaisematta olevien asioiden määrän arvioidaan kaksinkertaistuvan vuoteen 2030 mennessä. Tilanne on siten sisäisen turvallisuudenkin näkökulmasta kestävätkö. Poliisin tutkimat asiat jäävät syyttäjien pöydille pitkiksi ajoiksi, eikä toimintaan puuttuminen ole tehokasta ja oikea-aikaista.

Selonteossa on keskitytty turvallisuusviranomaisten rooliin rikosten tapahtuessa. Rikosasiat on kuitenkin tutkittu ja hoidettu vasta sitten, kun ne ovat kulkeneet läpi koko rikosprosessiketjun. Näin ollen koko rikosprosessiketjun ja tehokkaan rikosvastuun toteuttamisen näkökulmasta selonteossa olisi tullut asettaa poliisin

Valtakunnansyyttäjä

6.2.2026

SY/318/2026

resurssien lisäyksen kanssa yhtäläiset, konkreettiset tavoitteet syyttäjien määrän ja Syyttäjälaitoksen resurssien kasvattamiseksi.

Luottamus suomalaisen oikeusvaltion toimivuuteen on yksi keskeinen kansallista turvallisuutta ylläpitävä ja kansalaisten luottamusta yhteiskuntaan vahvistava tekijä. Luottamuksen ylläpitämisessä korostuu oikeudellisten asioiden käsittelyn ja ratkaisemisen sujuvuus ja viiveettömyys.

Ari-Pekka Koivisto

valtakunnansyyttäjä

Mari Mattila

valtiosyyttäjä

Jakelu Eduskunnan hallintovaliokunta

Yhteystiedot

Syyttäjälaitos, valtakunnansyyttäjän toimisto

Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki

Puhelin 029 56 20800, faksi 029 56 20888

valtakunnansyyttaja.syyttaja@oikeus.fi

